

la inceputu micutia ca grauntiulu de mustariu, in ver'a trecuta pe langa purtarea catoru-va foie romane s'a ingrigitu pentru acuirarea unei localitati de casina, si multiamita divinei provedintie, cã adi locuitatea este gat'a in edificiulu preparandialu; in curundu si-va tienè societatea adunarea generale, in augurarea Casinei*) etc.

Asemene va fi interesantu pentru publicitate si zelulu unor Domni Protopopi de aici, desfasuriat intru incuragiarea si animarea pentru prenumerarea foielor romane, intre altii D. Protopopu a Marei J. Popu intr'un'a adunare preotiesca a esoperatu, ca toti preotii si invetiatorii nu numai sã porte diurnale dar' sã se faca de odata si membri societatii de leptura romana d'in Sigetu.

In adeveru mare si santa chiamare va sã aiba acést'a societate de leptura in centrulu Sigetu, unde se afla cas'a comitatului, scolele normale, gimnasiale, ofisolatele comitatense tote, si unde dorere! pana acumua nici beserica, nici preotu curatul romanu nu avuramu!

Apropos! La cas'a, mai bine la prinsonei'a comitatului, unde cu sfiala marturisim, cã prinsonei' romani facu majoritate absoluta, s'a deschis u statuine de preot romanu cu leafa anuala de 500 fl. acést'a statuine pana la alta dispusetiune a comitatului si a Ven. Ordinariatu Gherlanu, interimalu s'a incrediut m. o. d. J. Popu de Bait'a profesoru de limb'a romana in gimnasiulu rom. cat. d'in locu, ér' romanimea de pre aici si-gratuledia la ast'a dispusestiune.

Despre miscarile pentru alegerea ablegatiloru dietali potu de-o-camplata referi cum-cã romanii de aici voru alege éra 2 ablegati romani. — D. P. M i h a l i multiamindu-se de cerculu „Coseului" woesce a pasi la Visieu, ér' in Coseu suntemu mandri a ne fall si cu 2 canfidiati in personale D. Dl. Basiliu Iurca, jude cerc. si Sigism. Ciplea v. fiscala la comitatu, ér' controversi'a intre d'insii intelliginti'a de aici speredia a o potè complanà pe cale cavaleresca. (? Red.)

Inchiai sirele oftandu, ca natiunea romana preste totu anulu totu numai bucuria sã aiba!

Corr.

Vieti'a municipala, in cottulu Zarandu.

Halmagiu, 16 Ian. 1869.

Domnulu conte Haller Sándor in intrarea sa in comitatulu Zarandu, spre a-se instalà ca comite supr. nou denumit, chiaru adi in dì de tèrgu a trecutu pre aici; — dar' asià se vede, cã nu-su bune presemnile pentru acestu dignitaru; cã-ci d'in Plescuti'a, unde a dormitul preste nopte, — bagu sema nepotondu dormi de ingrigitu, — plecandu prè de tempurul cãtra Bai'a-de-Crisiu; aici a ajunsu mai de demantia, decât sã se fi adunatul inca tergulu de somptemana sã lu admire; si macaru asià se vede, ca e tare poftitoriu de admiratiune si adorare, cã-ci pre undo numai potè pre cale pre langa calc prindea cu Persecutorii, ce-i mersesera in cale popularitatea, ba, dupa cumu se spune — elu insu si inca chiamà pre unii, spre a-le dà devedi despre oratori'a, cu care dispune — in limb'a romana, — care inse pre putienu prospectu i-dà de a face mari cuceriri cu ea.

Se aude, cã in Plescuti'a, la cas'a familiei Cozma, a fostu primitu cu ospitalitatea, ce numai a fostu possibila d'in partea acelei case, si respective a capului acelei case, Domnedieu singuru lu scie inse numai, cã cãtu de ingrenatun.

Se spune, cã la birtulu Aciutiei, lu mai acceptau si nisces tierani romani, nu sciu in onorea evreului de acolo, sciu in onorea lui adunatul acolo.

Ba, nunc venio ad fortissimum, a mai aflatu unu forte maro aderinte in I. M. cu frate-séu, ambi ca romani, feclori de protopopu seracul! celu d'antaiu ca advocatu, carele nu potu trai dupa profesiune — si cã-ci o pricepe reu; celu alu duoilea ca negotiatoriu sfernariu, dar' nascutu de politieciu, si fostu gendarmu, si cãtra acesti-a cumnatulu loru, negotiatoriu, neromanu, apoi Domne, mare omu! Szakacs Laji; si sã sciti, cã acesti-a d'in Halmagiu pana la Plescuti'a i-au mersu in cale, — unde preste tota noptea au stragiuitu cu duos standarde treicolori unguresci, si potu au facutu instantie, ca sã acuse la noulu comite pre totu comitatulu, carele intregu este reu, numai d'insii sunt buni.

Mergeroa cãtra Bai'a-de-Crisiu d'in Halmagiu, erã cãtu se potu de restrinsa la numeru. Persecutorii innainte si inapoi, pre langa coci'a nouuai comite; dupa ei un'a coccia cu 5 insi; — punctum!

Asiè credu, cã nu veti dîce, cumecã acést'a este caldura primire, nici pre acestu Banderiu nu-lu veti potè acusa de prè numerosu.

In Halmagiu putienu a statuianu in quartirulu judelui primariu, pre carele l'a dusu cu sine.

De la Bai'a-de-Crisiu? credu, cã vi-s'a relatiuna de acolo.

Miscellane: candu a intrat in Halmagiu, noulu comite, vediindu la punte poporu numerosu adunat, — carele inse, pre langa tota parad'a, cu care venia, nu i-a striogatu nici unu „sã traiesca", a demandat, ca cei duoi feclori

de protopopu et C-ia sã ascunda standardele treicolori unguresci, ce le duceâ inainte-i.

Secundum punctum: in Halmagiu, sor'a celor duoi fetiori de protopopu i-a aruncat cununa de flori, alt'a apoi a capetatu de la soci'a lui D. G., ofisialu economu la fostra domnia de aici, de nascere secuiu.

Cum se dices „nobile par fratum", in genere feminino?

Numai cunun'a celei d'antai a patit'o! d'in ce mana a fostu aruncata, in asiè uneru a cadiutu. N'a capatato cont. Haller!

Tient'a aruncatorei bagu-sema a fostu cu scopu bunu; cã-ci dieu! un'a vedova seraca se recomenda, pre unde sã se pote. — Si Dsa este veduv'a fericitudinii Ladislau Fodoru fostu jude de cercu de aici pro tempulu dupa 1861, carele cu multu a fostu mai debile, de cãtu sã nu mora prè de temporu d'inaintea muierii sale.

Am dîsu mai susu, cã potu n'a potutu dormi asta nopte comitele nou de ingrigitu.

Si ore are causa a fi ingrigitu?

Daca i este dragu de trapulu si averea sa: atunci ba!

Daca inse i-este dragu de onore sa, si are ambitiune barbatesca: atunci da! cã-ci este probabilu, cumecã comitetulu comitatensu va dà espressiune sentimentului generale alu romanilor de aici, si va face substernere la guvernul pentru rechiamarea dlui conte Haller si tramitera unui comite de natiunitate romana, — in care substernere va desfasurã giurastările de aici.

De s'ar intempla asiè ce-va: atunci apoi a remanè in calitate de comite intr'unu comitatu, care ni-a spusu, cumecã i suntemu negru in ochi: nu insomna a-ne fi dragu de onore, nici a avè ambitiune barbatesca.

Ni cunoscemu noi defectele in tote directiunile, — de nu le cunoscemu toti: le cunoscemu unii; dar' scimu si acéa, cã si prin alte locuri sunt de acelea.

Si acelea defecte voimur noi singuri si prin omenii nostri, prin comiti supr. esfii d'in sinulu romanilor, d'in tiera a le vindecă; pre unu comite supremu neromanu au indatinat omenii de aici a-lu considera ca pre unu pasia turcescu.

Organisarea judecatorielor.

Ministeriulu de justitia lucra barbatesce — precum se dices — pentru definitiv'a organisatiune a judecatorielor. — Pentru adunarea datelor statistice ministeriulu au tramsu toturorul prefectilor (Comiti supr.) o scrisore circulare, prin carea se cere aretare meritaria a supr'a urmatorielor puncte:

1) Sã se numesca loculu unde functiunea judecatoriu (tribunalulu).

2) Sã se dregă lista cetătilor (oraselor) satelor si a pustelor, etc. cari se tienu de cutare judecatoria.

3) Sã se numesca loculu proiectat cu magistratul regulat in cutare districtul judecatorescu.

4) Câte mile patrate face teritoriul cutarui districtul judecatorescu?

5) Câte cause civile, criminale (penale) de intabulatiune si orfanale s'a presentat la cutare tribunalu?

6) Câti membri ordenari si straordenari sunt la cutare judecatoria?

7) Aretarea zidirilor erararieale seu municipale, cari esistu pre teritoriul cutarui tribunalu, si potu servi de incaperi pentru judecatoria.

Adunarea acestor date s'ar' potè mediuloc in scurtu timpu daca oficiele respective (subalterne) ar' pune silintia pentru grabnic'a substernere la ministeriu, dar' deregatorii de asta-di credu, cã numai asià se potu osebl de vechii burocrati daca lucra cãtu se pot de incetu, ca sã nu li-se pota face aruncarea cã ar' fi masine. Intru adeveru neci nu sunt, de nu li vomu dices „masine reale."

Conflictul Greco-Turcu si poporele Orientului.

Socotindu cã cele petrecute in Greci'a asta-di intereseza multu pe onor, publicu romanu, mai cu sema candu organele romane Press'a si Tierr'a publica totu ce este inserat in diuariele turcofile d'in Europa, si astu-felu adeverul se strimba cu totulu; in interesulu adeverului ieu curagiulu a face asta-di o prescurare despre conflictulu Greco-Turcu, spre lumen'a natiunii Romane, care — precum amu dîsu — trebuie sã se intereseze multu in cestiune, cã ci d'in acestu conflictu se va deschide potre cestiunea Orientului, de la solutiunea carei-a aterna si sortea Romaniei.

Publicul Romanu cunoase deja revolutiunea Cretei, care de trei ani asta-di resiste imperiu'ui otomanu intregu, si a nimicitu poterile Turcului si tote celebratatile lui militare. Revolutiunea este asta-di in vigore, cu tote falele provenite din Stambulu seu d'in Vion'a.

Acum nu este vorba de acésta, ci de conflictulu greco-turcu; v'amu relatatu acésta pentru cã conflictulu s'a ivit d'in caus'a Cretei. Revolutiunea Cretei se aprovisioneaza d'in Greci'a, cu ofrandele Grecilor d'in tota lumea. Vaporea Enosisu, a carui-a virtute este de a merge 18 mile pe ora, face caletorie la Cret'a necontenit, spargandu blocul Turculor, fara a fi atinsa de d'insii, cã-ci n'au potutu, nu s'o prinda, dar' nici chiaru s'o vedia. Turci'a, nepotendu suprime revolutiunea, a protestat de mai multe ori in contr'a

Greciei, cerendu a opri pe Enosis, si orice ajutoru mergea d'in Greci'a la Cret'a. Guvernul elinu a respinsu, cã legile nu-i permitu a opri pe nimeni, cã-ci libertatea individuala este garantata de Constitutiunea Greciei, si cã Turci'a este datoria numai sã nu-i lase sã merge la Cret'a. Turci'a, neinteligendu ce este libertatea individuale, ca un'a ce are de principiu despotismulu si sclavia, s'a irritat in contr'a Greciei si incuragiata de dd. Moustier si Beust, a tramsu ultimatul famosu la Aten'a, credindu cã va spera pe guvernul elinu pentru a cede la tote si a se face calâulu fratilor loru d'in Cret'a. Guvernul elinu cu camer'a impreuna au respinsu in unanimitate acestu umilitorul ultimatum, si d'aci éca relationile intre acesto doue State se afia intrerupte si fia-care se gatease de resbelu. Turci'a si amicii sëi nu se acceptau la unu asemene refusu, si acceptara sã vedia, deca vorbele guvernului elinu voru fi sucese de fapte

Acésta intrerumpere a relatiunilor intre Greci'a si Turci'a, Grecii d'in tota lumea au primit-o cu entuziasmu si iluminatiune in tote pările, si pregâtirile se facu cu cea mai mare grabire. Vice-admiralul Tureu — care este englez mercenaru, pirat in America pe vremea resbelului civilu alu Statulor Unite — a primit ordinul de a priude pe Enosis cu orice preciu; elu l'a gonitul afară de Syr'a, unde s'a angajatul o lupta intre Enosis si vice-admiralul cu trei fregate, d'in care Enosis, acestu vaporasul slabu, a esitul victorios, dupa ce a insegnat ghiulele sale pe tote trei bastimentele turcesci. Englez-Turculu infuriat, venit la Syr'a si cerul sã i se predê Enosis ca unu bastimentu pirat. Turci'i numia astu-felu si pe celebrul Arcadiou, dar' acusarea i-a demintit atunci inaintea areopagului Europeanu, si elu a otarit, cã asemene bastimente nu sunt pirate. Se intielege, cã la asemenea cerere responsulu era negativ. Dar' acestu faptu de calcarea drepturilor gîntilor si internatiunale, de calcarea teritoriului Greciei, facu a fi resbelul declarat, a pusu indignarea natiunii in culme, si in unanimitate coru d'in partea guvernului resbelu in contr'a Turcilor. Strigatul acest'a a desceptat pe guvernele Europei si le-a turbat, sciindu cãtu de greu este unu resbelu in Oriente, d'in care vrendu-nevrondu se voru luat toti la lupta. Conferintele, propuse de Prusi'a si sustinute de Rusi'a, au fostu resultatul acestei sbuciumâri a poterilor europeane.

Aci se termina istoriculu evenimentelor intre Greci'a si Turci'a, acum sã vedem ce pota aduce acést'a interventie a poterilor.

Greci'a nu pota lasa pe Cret'a, si guvernul elinu nu pota cede nimicu, cã-ci scie bine, cã nu numai guvernul dar' chiar' tronul este pierdut, daca se va abate de la aspiratiunile natiunale. Turci'i asemenea nu lasa Cret'a, fiindu cã nu numai a costat-o 300 milioane franci si 60 mii de soldati pana acum, dar' ca este si chiai'a Bosforului precum este si a Ismiliu de Suezu si astu-felu Cret'a, o data in man'a Grecilor, Turculu trebuie sã treca in Asia, vechiulu seu cuibul. Ce pota face dar' Conferint'a in asemenea situatiune? Fortificata brutalu nu se mai intrebuinteza in contr'a natiunilor cari aspira la libertatea si la marirea, loru; si pe urma interventie a unei poteri va fi semnalul unui resbelu generalu, pentru care Europa nu este preparata. Se intielege lesne iratiunea unor poteri in contr'a miscarei poporelor d'in Oriente, cã-ci ele nu voru nici marirea, nici prosperitatea loru. — Seclul ince de asta-di este alu natiunitatilor si este condamnata ace'a natiune care dorme si nu se misca. Intielegem pe retrogradii, carii au traitu cu a si voiesc, cã nu li place viet'a natiunilor, si de ace'a se areta ostili Greciei si Romaniei. Dar' vocea corilor si bufuitelor si ea nu opresce pe natiuni in mersulu loru, cã-ci secolulu le impinge mereu inainte.

Natiunea Elen'a cunoce detori'a sa cãtra patria, intielego cererile secului si drepturile sale, si de aceea a aruncat manusa si provoca pe Tirani la lupta. Retrogradii, carii nu intielegu ce este libertatea, ce este patri'a, n'au nici o credintia in acést'a otarire a natiunii eline; si unii o acusa, cã este organulu unui-a si altui-a, alti o plangu cu lacrime de crocodilu, ca va peri in lupt'a in contr'a Rusiei.

Cãtu pentru acusati'a de organu alu strainului, nu voiesc nici macaru s'o iau in seriosu.

Cãtu pentru cea-l-alta ipotesa, adica cã Greci'a va perl in acéstu resbelu, aducu aminte cã Greci'a fara arme, fara midiloch, fara esistinta chiar' natiunale la 1811 a batutu pe spaimentatorulu atunci Turcu noue ani necontenit, si a inscris in istoria moderna luptele de la Misolonghi, Gravîa, Distomo, Valteti, Clisov'a, Carpenisi, Samos, Erisos, Cafirefa etc. etc. si a datu renumire militare si eroice ca Colocotroni, Karaïsaki, Giavela, Griva, Diacon, Canaris, Miaulis, Sahturis, Criemis, Rozbadis si Bubulina (femeia) etc. etc. Ostirile nenumeroase ale Turcicii un'a dupa alt'a au lasat osele loru piramide in toti muntii si in tote campiele Greciei, si Greci'a Liberata a fostu sanctionata la Navarinu de cãtra Anglia, Franci'a si Rusi'a prin Tunu, chiar' fara voi'a loru.

D'in conferintie nu asceptu de cãtu adoverirea proverbului Romanu, „Turculu se platesca," deca poterile voru sã evite unu resbelu orientale, care se va schimbã nesigur in resbelu generale.

Eca-ne dar', venit la aceea ce de multu si in mai multe rânduri scriam in ospitalierul si stimabilul diuaru, „Romanulu," „Fortuna ne amenintia de a proape, trebue sã ne desceptam, si ca sã scapam, a venit trebuintia d'o confederare orientale." In conflictulu greco-turcu, se intereseaza tote natiunile orientale.

*) Statutele au lipsi tu d'in epistola, potu nu s'a alaturat, seu cã va fi ratecitu pre la tipografia, de unde arare ori este scapare.

lui si aplaudâmu si admirâmu cu respectu pe „Romanu” si pe d. Ionu Brateanu, care au intiolesu interesulu Oriiului, si cu curagiul in midilocul retrogradilor l'au proclamat si sustinutu cu taria si fără sfila. Repetu si eu acuma tra-si, că conflictul este intre Grecia si inimicul comunul intregului Orient, si natiunile cari se voru areta indeterminate, să nu voru intielege interesulu loru propriu, său sunt magite de propagandele acelor cari aspira a ne inghititul dupa altul.

Acum dar' mi implinesc detori'a mea ca fiu alu Orientului, spindu poporeloru, că or'a desceptări suna; ea ne chama pe toti să aprindem facile, ca să luăm parte la serarea libertății si de nu ne vomu desceptă, vomu si condamnat a fi dati afara din serbare ca virginele pe catose. Să ne desceptămu dar' si să ne infratim ca să formam CONFERAREA nostra ORIENTALE.

(Estrusu din „Romanul.”)

Z. P. Sardellis.

Romania.

Ordinu de dî, adresatu armatei de Inaltîmea Sa Domnitorului, cu ocașunea anului nou 1869.

La renoirea anului, ve urezu la toti, oficiari si soldati, multi si fericiți ani.

Mantinererea pacii, atât de trebuintiosa pentru prospătatea patriei este cea mai scumpă dorintia a inimiei mele, ve amintescu inse, că o armata bine formata, organizata, fidela si disciplinata este fal'a ori carei natiuni, precum si garantia cea mai buna pentru realizarea acestei dorintie.

Silesca-se dera fis-care in cerculu său spre a deveni si a romană unu membru demn alu acestei mari institutiuni.

Carol.

Monitorul de la 1 ianuariu publica legea votata de Camera si promulgata d. M. S. Domnitorulu, pentru deschidere unui portu pe Marea-Negru, cu canalu de navigare, pana la Dunare in braciul Chili'a. Acestu portu si canalu vorporta numele Domnitorulu Romaniei Carolu I.

Cetim in „Trompet'a Carpatilor” urmatoriele: Tiarului a otarit u-si marita pre flic'a s'a dupa regale Bavariei, si cu conditiune, ca jun'a miresa să parasesca legea parintilor săi, ca să adopte, să se boteze in legea catolica. Marea Ducesa Mari'a este prim'a persona din famili'a imperiale russa, care, de la suirea sa pre tronu a Romanoffilor, parasesce religia ortodoxa ca să treaca la catolicismu, cu ocazia casatoriei sale. Acăstă este prim'a abatere din conditiunile testamentului lui Petru celu mare. Pana acum casatorie cu famili'a imperiale russa se facea cu straine cari adoptau legea ortodoxa; acum Duces'a russa a inceputu a se casatori cu catolici, adoptandu lege'a barbatilor loru.

Ce să va face dara cu ortodocsi'a?

D'in partea, Tiarului, Pap'a, a primitu cele mai viu asigurari, că curtea de la Petersburg na avutu nici-o-data ura in contr'a catolicismului, si că deca Polonii si catolici din imperiu au avutu să sufera ore cari maltratari si esiliuri prin Siberia, acăstă s'a facutu numai din privire curatul politica. Tiarin'a a marturitu, că nu numai nu se impotivesce la acăstă schimbare de religiune, dara că pune mare pretiu pre bine-cuventările si rugamintele Papei pentru fioreea regina a Bavariei.

Cu acăstă ocazie tramsulu Tiarului d. Walonieff este insarcinat a depune in manele Papei responsulu santului sinodu russu, respunsu care de-si nu primesc propunere Papei, cu tote astea lasa a se vedă sperant'a, că, cu temporul, pote să se faca o apropiere intre ambele religiuni; se intielege, că acăstă apropiere nu pote fi de cătu in favorea catolicismului, că-ci alt-felu declaratiunile sinodului n'ar' mai avea nici o insemnata.

Discursulu Dnului Ionu Brateanu din siedint'a de la 28 diecemvre st. v. a camerei deputatilor.

Dloru nu vinu ca să provoco pe onor. majoritate să numesca o comisiune spre a spelă peccatele ministeriului trecutu. De obiceiuitu, dloru, nu sunt majoritătile cari spela, ci spalarea vine din alte parti si de la alte persone. N'am vediutu pana acum nici unu abusu, nici o hotla achitata de vre-o majoritate a Camerei, — si acăstă pentru onoreea Camerei noastre. Aiurea de cătu aici, n'am vediutu de cătu unu singuru hotiu condamnat, este Clancu; er' toti cei-l-alti si-spela peccatele, inse in alta parte de cătu aci.

Asiă dar' dloru, cum v'am disu, n'am luat cuventul să me aperu, dar' m'a ingrijit u efectulu ce are să faca afara din Camera discutiunea care a avutu locu aci si care a fostu provocata, in adeveru o recunoscu, de d. Mehedintienu, pentru care m'am planus amaru la dlu ca Romanu. Dar' dsa a gasit u buba opta si a spartu-o.

Este adeveratu, cum s'a disu de d. ministru si altii, că nu trebuiă se vie acăstă provocare din partea aceea, care ar' potă să deo ore-cari banuale, de la amicul meu politici.

Dar', d-loru, cum vedeti, aci nu este de cătu procesulu intre ministerul de la 1 martiu si ministerul precedent celui de asta-di. Prin urmare ministeriul de adi, sum fericiu a o constată, este cu totulu afara din acestu conflictu.

Ei bine, d-loru, ce ne acusa de mai multe ori onor. d. Mavrogheni? — că amu ingreuiata situatiunea financiara a

tierie; că detori'a flotanta, care trebuia să fia licuidata, nu numai că nu s'a acuitat, ci s'a mai adausu; si că nu se scie ce s'a facutu si cu imprumutul Oppenheim. Acestea sunt acusatiunile ce ne vinu necontentu din ace'a parte, si de candu amu esită din ministeriu să facu necontentu cercetări in acestu scopu cu intentiuni premeditate, eu pregugetare, si eram securu că atunci, candu va veni situatiunea generale a finanelor, care s'a cerutu cu multa staruintia din acea parte si pe care d. ministru de finance a promis că o va aduce — si se si lucreza cu staruintia la dins'a, — eram securu că atunci avea să se sparga ace'a buba. Dar' onor. d. Mehedintienu, să-mi permita cuventul, din imprudentia a venit u si-a datu, cum se dice, unu avant-gout de ceea ce are să fia atunci.

Viu acum la cestiune.

D-loru, din ce se compune o detoria flotanta? Se compune nu numai din deficitul anului trecutu, ci si din acele credite, care s'a acordat de Camera, nefindu prevedute in bugetu, plus plătile anticipate, care se facu in societății anului curentu.

Onor. d. ministru de finance, candu s'a discutat bugetul veniturilor dacea, că nu are incredere pe cifrele care s'a pus de directorii de servicii in privint'a incasarilor, si atunci am protestat si am disu că, ori-ce pote unu functionari finanziari se arate mai multu, numai incasările nu le pote ingrosa, fiindu că atunci trebuie să le puia la locu candu ar' fi mai putine. Mie unulu mi-a fostu tema, că onor. d. ministru de finance — care intră in ministeriul de finance pentru prim'a ora, si in lips'a secretariului generale, avendu si unu siefu de contabilitate nou — ca nu cum-va să aiba mari dificultăți la facerea acestei situatiuni si am avutu precautiune, ca să-lu prevestescu spindu-i că eu, pana să facu situatiunea financiara, a trebuitu să o presfacu de dice or, cu tote că aveam pe secretariulu generalu prezintă si pe directorele contabilitatei mai vechiu. Dar' d-loru, la noi, — si nu numai in ministeriul nostru, dar' chiar in ministeriile acele cari sunt organizate de forte multu timpu, unde fia-care funetiunariu, de la celu mai micu pana la celu mai mare, este o masina intieleginte, si chiar' acolo — situatiunea financiara pote să se faca in asiă diferite moduri, in cătu să varizeze ca de la una la o suta, incarcandu-se să scandiendu-se.

Pe candu me aflam in ministeriu s'a cerutu pentru almanacul Goth'a unu tabelu de sum'a detoriei statului romanu si am disu directorelui se lu faca. In acelu tabelu nu avea de cătu se iе din registre anume fia-care suma, atât pentru detori'a flotante cătu si ce mai avem de platit d'in imprumutul Stern si Oppenheim. Acăstă operatiune mi-s'a parutu unu ce asiă de lesne in cătu candu mi-s'a datu acelu tabelu l'am vediutu numai, că este frumosu scrisu si l'am dusu acolo unde mi se ceruse, fără să mi treca prin minte că trebuie să mai controlezu nisice cifre, pe care nu avea de cătu să le copiez dupa registre. Dar' peste doue său trei dile, mi se observă de acolo unde dusesem tabelul că: cumu se poate ca detori'a cătra Oppenheim să fia trecuta in o cifra asiă de colosal... nu sciu de căte ori mai mare de cătu este in realitate? Atunci eu, fiindu că nu am nici memorie a d-lui Gladstone, nici a d-lui Buescu ca să sciu pe d'in afara cifra esacta....

O voce: Ai suparatu pe d. Buescu.

D. I. Brateanu. D. Primu ministru a dîsu adineora, că ar' trebul să aiba memorie a d-lui Gladstone ca să pota să combata cifra cu cifra pe d'in afara sumele citate de d. Buescu si totu acăstă dicu si eu, că nu am nici memorie a d-lui Gladstone, nici pe a d-lui Buescu ca să fi potutu sci in acelu momentu cătu era anume cifra esacta d'in imprumutul Oppenheim, ca să o fi potutu indreptă pre data, ci m'am dusu la ministeriu ca să o constatu si acolo ce am gasit, că s'a facutu cu acelu tabelu? am vediutu, că să se puse imprumutul Oppenheim cu tote anuitățile ce au să se platesca pana la sfîrșitul. Acum daca se duceă tabelul fără să se fi observat acăstă eroare atât de insemnata, era să se publice in almanacul Goth'a, că detori'a Oppenheim este indoit u si intrebuu de ceea ce este in realitate. De aceea, D-loru, eu mi-am facutu detori'a să dscu onor. D. Ministru de finance să aiba mare bagare de sema la facerea acelei situatiuni si m'am pusu chiar' la disputa carea D-lui spre a-i dă ori-ce lamuriri de cari ari fi avutu trebuinta in casu de a intempiu vre-o nedumerire in ce-va. Si fisi securi, domniloru, că deca asiū si sciu, că in urm'a mea are să via unu ministeriu d'in oposiție, său daca asiū si crediutu, că d. actualu ministru de finance ar' ave dorintă să mi-faca asemenea acusări, m'asiu fi silitu d'in tote peterile să vi presintu eu situatiunea cea adeverata, său celu putienu să me capuesc mai bine cu tote cifrele d'in registre, care să nu fi mai potutu lasă locu la nici unu felu de imputare mai multu său mai putienu directa, care apoi se gasescă acele căte-va ecouri, ce nu lipsescu nici o data la asemenea ocazioni!

Am dîsu dar' dlu Ministru să fia cu bagare de sema fiindu că, dloru, este ce-va forte gravu să via unu ministeriu cu unu tablou intr'o camera, care tablou se publica, si pe urma, dupa doue septemane să cera să rectifice gresielele ce a facutu in acelu tablou.

D. Ministru de finance care nu a avutu inca tempu să se ocupe de detori'a flotante, s'a basatu pe lamuririle ce i s'a datu, si astfel numai mi-esplu cum dsa a potutu dice, că acăstă este o detoria care nu se poate acoperi d'in alte resurse, decătu prin noile imposite, său consolidandu-se prin unu imprumut nou său prin mari economie in anii viitori.

Dloru, detori'a flotanta să compune: antău de 14 milioane lei ai anului 1866; exercitiul este inchiatu si acăstă a lucratu nu s'a facutu candu eram eu in ministeriu. Acum, fiindu că s'a vorbitu multu de imprumutul Oppenheim, vi voi respondere, că Oppenheim asemenea nu cade nici de cum in spinarea mea si cei cari l'au radicatu, nu credu să-lu si radicatu contr'a mea — in contr'a nimicu chiar' — pentru că banii d'in acelu imprumutu s'au cheltuit de d. Vasescu, si de Mavrogheni. Eu am intrat la ministeriul finanelor acum unu anu, pe candu nu se gasia in casa nici urmele acelui imprumutu; prin urmare nu-lu mai radicati, socotindu că acelui imprumutu are să me atinga pe mine. Dicămu; domniloru, că este unu deficitu d'in anul 1866 de 14 milioane lei vechi, si dvostra sciti că mare parte d'in acestu deficitu n'a potutu să se platesca d'in resursele detoriei flotante, ci mare parte s'a platit d'in resusele anului 1867. Si apoi totu acelu domnu, care a datu dlu ministru de finanțe astă-di tote aceste cifre, care ni dice dlu — că sunt esacte, fiindu că sunt sub respunderea Dsă, nici-a datu si nous gestiunea anului 1866 si 1867 si in ace'a gestiune ati vediutu, că dupa septembrie; dupa ce s'a inchiatu exercitiul anului, ni a arestatu unu excedinte de 20 milioane lei vechi. Eu am staruitu pîr multu ca să am la finele anului acăstă gestiune si pentru acăstă ieu de marturu pe onor. secretarul generalu alu ministeriului de finanțe, Dlu Winterhalder, si pe directorele generalu alu serviciul de contabilitate, pe care nu l'amu numit in acestu postu de cătu dupa recomandatiile ce mi s'a facutu, că ar' fi o mare capacitate financiara si fiindu că tieneam a avea gestiunea esacta la finele anului, ca să o prezintu camerei: insa de candu am intrat in ministeriu l'amu rogatul să grăbesca a mi dă acăstă gestiune si abiă mi-a dat-o la esfrea mea d'in ministeriu; prin urmare nu dscu că iau ace'a cifra ca perfectu esacta, dar' totu este unu excedinte si negresitul că escedentul d'in 1867 a platit mare parte d'in deficitul anului 1866, fiindu că alt-felu astă-di ar' fi detori'a flotanta multu mai insemnata. Astfelu, dloru, suntu: pentru schimbarea termenului imprumutului Oppenheim si alte cheltuele lei 818,000; interese a supr'a detoriei flotante din anii 1866 si 1867 lei 600,000; ajutorul celoru in lipsa de hrana, 1,100,000 apoi 3,000,000, lei pe care guvernul a fostu autorizat să si-i procure printre unu imprumut flotant, căci acei bani avea să se intorci inapoi guvernului; apoi plat'a anuității drumurilor de feru 1,500,000, fiindu că sciti că acăstă cifra n'a fostu preveduta cum v'a spusu si dlu Buescu, in bugetu, pentru că drumurile de feru s'a votat in urm'a bugetului pe anul 1866; — impositul a supr'a beaturilor spirituose asemenea au lasat unu deficit de 1,750,000 care si acăstă este acoperit d'in excedentul pe 1867; mai este plat'a anuității pe 1868 d'in imprumutul Oppenheim de 3,138,000 care trebuia să se pătească d'in vendiarea domenielor, d'in care sciti că a intrat pana in lun'a trecuta forte putinu. — Este inca sum'a de 5,470,000, care s'a votat anu de camera să se iei pentru cumpăratoria de arme d'in detori'a ce are să primeasca statul nostru de la Rusia si d'in care nu s'a incasat de cătu ca la 20,000 galbeni. Prin urmare ni ramane de aci vre-o 5 milioane totu pe societății detoriei flotante. Vine apoi anuitatea său suntemie a călei ferate de la Suceava de 2 milioane 400,000 franci.

Eca, domniloru, mai tota detori'a flatanta. — Prin urmare totu ce ar potă remană pre cont'a anului acestui a ar' fi o suma de unu milionu său două; ince nu e asiă, fiindu că anul 1867 a datu unu excedentu, de aceea detori'a flatanta e numai atât, si fiindu că si in anul 1868, ca in toti anii, au fostu plati facute inainte de a se efectua tote incasările, plati care erau să se platesca d'in acele 36 milioane remasitie pre anul 1868.

Cătu pentru ceea ce dice D. Ministru de finanțe, că nu se va potă incasă d'in aceste remasitie de cătu 20 milioane, eu unul nu primești acăstă, fiindu că, deca in anii cei mai nenorociti si n'au fostu astu-felii de remasitie de la contribuabili, cum potă acești ani asiă de fertili să lase atât-a remasitie? Mai nainte remasitile insemnate erau de la arendasi; in anii acești-a arendasi au platit tote remasitile, prin urmare ramane numai de la contribuabili, si care contribuabili? Chiar' dupa declaratiunea domnului ministru de finanțe, remasit'a cea mai mare e a supr'a contribuabili personali si ceva si a supr'a foncierei. Ei bine, contribuabili personale este cea mai secură, fiindu că tieranii totu-de-una platesc si numai atunci candu sunt ani nenorociti, cum au fostu ani 1865 si 1866, numai atunci se poate intări cătu-va plat'a acestor imposite.

Deca dar' vomu pune acum 2.400,000 care sunt anuitatea drumului de feru, pe care, inca o data o dscu, nu poteti s'o dati detori'i flotante, nu poteti se diceti, că ministeriul trecutu a ingreuiat detori'a flatanta cu acăstă cifra, fiindu că e o creatiune care s'a facutu eri, si are să se platesca cu resurse d'in bugetele fitorii. Sunt apoi 5 milioane care primești pre cont'a ministeriului de resbelu. Ei bine, acăstă detoria este ascurată, ea are să ni se platesca, au fostu nisice dificultăți in predarea citantilor: intre curtea de conturi si consululu Rusiei, d'in care causa s'a intărit acitarea acestei sume; dar' banii acești-a sunt o detoria recunoscută in modulu celu mai formal, si Rusia a declarat că o platește, cum a si inceputu să o platesca. Prin urmare nu avem să cautăm resurse extraordinare pentru cheltuielă la care erău afectati acești bani.

Asemenea, domniloru, si pentru cele trei milioane d'in vendiarea domenielor; acestea sunt in cursu de a se vinde, si cu produsul ce voru dă, veti potă refu anuitatea impu-

mutului Oppenheim, fără a o pune în sarcină detoriei flotante. Numai deca deficitulu anului 66 nu se va fi acoperit cu excedentulu anului 1867, numai acolo are să fie o sumă care n'are să se indeplinească, precum și suma de 800,000 care provine din schimbarea termenului imprumutului Oppenheim precum asemenea sumă de 666,000 de la plată bunurilor de tesaur pe 1866 și 67. Pe urma mai sunt cele trei milioane lei vechi dati la locitorii, care și acești-a au să intre.

Prin urmare cinci milioane de la detori'a Russiei și cu trei milioane anuitatea lui Oppenheim, pe care o veți pune la locu d'in vendiarea domeniilor, facu optu milioane și cu trei milioane lei vechi, adică unu milion două sute de mii lei noi, ajutorul datu locitorilor în lipsă, facu noue milioane, la care, adaugându-se și cei optu sute optu-spre-dieci mii franci și ceva de la imprumutului Oppenheim, care ati votat să inapoiă tesaurelui, face mai bine de dieci milioane. Prin urmare nu remane în totulu d'in sum'a ce v'a citatu d. ministru de finanție, de cătu vre-o nouă sumă dieci milioane.

Nu sciu acum deca onor. d. Mavrogeni a pusu în socotelă și ceea ce era Statul detor cîtra casă de depuneri și consemnatii. Aceasta casa totu-de-un'a pote să suporte o sumă de la 5—10 milioane ca să facă unu avansu Statului, fără să aduca perturbatiune in contabilitatea ei.

Prin urmare eu unulu, asiă cum gasesc situatiunea, nu vedu, domnilor ministri, că aveți nevoie nici de imprumuturi noue, nici de crescerea dărilor ca se faceti fatia detoriei flotante. De aceea, candu d. ministru de finance Goleșcu face unu asemenea tablu de detori'a flotanta, nu potu să-mi splicu acăsta într'altu-fel, de cătu numai că a voită să aruncă pote unu felu de usiurintă a supr'a administratiunei ministeriului care a cadiut la I Martiu . . .

(Va urmă.)

Noutăți Straine.

Declaratiunea Conferintei d'in Parisu.

„France“ spune, că: „Parerile poterilor se concentrează în urmatorile:

1) Turci'a are cauza a se plange în contră formării trupelor voluntarie, întreprinsă pre teritoriul Greciei; acă este violarea formală a dreptului internațional; detorinti'a Greciei — ori care ar fi legalitatea ei internă — este a nu concede pregătirea vre-unui atac în contră vecinilor săi.

2) Detorinti'a Greciei este a împedecă celu putin pre apele sale aprovisionarea corsarilor.

3) Greci'a n'are dreptă a se opune transportării cretenilor, cari ar dori a rențorice în patri'a loru.

Deci declaratiunea poterilor, depusă în aceste trei puncte, delaturand unele liniaminte formale, s'alatura ultimatumului turcescu d'in 11 decembrie. Punctul al patra-le d'in ultimatum s'a potutu delatură, după-ce Port'a a declarat, că cestiunea (d'in punctul numitului) o va încrede tribunalelor ordinarie. Ce atinge punctul alu cinci-le în privința amoniarei, că ar fi a se adresă Greciei pentru ca să si-conforme conduită regulelor dreptului internațional: cu tote că este expresa în cele trei puncte, poterile voru adresă guvernului grecesc unu „svatu mai accentuat.“

Turci'a va declară, că și va retrage ultimatumul, de-eum-va Greci'a va acceptă punctele esențiale ale declaratiunei poterilor. Poterile, luându în considerație resoluția acăstă și voru exprime speranță, că Greci'a va grabi a si-alatura votului conducerii conferintei, și că relațiile bune între Greci'a și Turci'a nu preste multu se voru restaură. Declaratiunea acăstă se va comunica fără întârziere cu Rangabés, care preste patru-cinci dile va avea ocazia de a împartășii responsul guvernului său.“

Deci responsul Greciei are să decidă cursulu mai d'aprope alu evenimentelor orientali. Nu vomu preventi acestui actu cu parerile noastre, ci vomu acceptă, să-ni spuna elu, că ore mai potă-se-va amenă decidera celor mari și urginti d'in orientulu Europei, ale carui rane sunt profunde și receru o vindecare radicală — fără întârziere.

Cu cătu deciderea sortii orientului se va traga mai multu, cu atât frangerea panei va fi mai grandeasa in rezultatele sale, cari pana la unu tempu se potu amenă, înse a le delatură cu totulu, este neposibile chiaru asiă, precum și cu nepurtinția a opri tempulu în cursulu său naturalu!

Chiar' acum cestim în „Norddeutsche Allgem. Zeitung“, că conferintă nu va avea rezultatele acceptate de amicul Turciei, neci chiar' una pace provisoria nu va potă mediuloc, și astu-felu situatiunea e acea de înaintea conferintei. Se crede înse, că Turci'a, fiindu amenințată și de Persia, se va retenie de la una acțiune serioasă in contră Greciei.

Varietăți.

** (S. S. Par. Ivascoviciu.) D'in Halmagiu ni se scrie urm. noutate cătu se poate de interesante. Epi-

scopulu Aradului a trimis Protopopului d'in Halmagiu două demandațiuni, — ca cu preotismea înpreuna să ésa în calea nouului comite supremu unguru; nu scim cu interesu conduce pre santi'a sa a se încercă, ba a demandă a se pune o „pata“ nu numai a supr'a clerului d'in Zarandu ci mai multu a supr'a toturor romanilor. Pote vre guvernulunguresc „jocu de frica pe nimică“, n'ajunge nemicu, cu sil'a nu ne va face să iubim si să ne areăm increderea cîtra nouului comite supremu Unguru. Unu preut.

** (Vladimir Ioanovici și Luben Karavelov), după ce petrecu siepte lune su cea mai strictă investigație în cauza asasinatului printului Serbiei Mihaiu, în 17 ian. fure eliberati, d'in motivul „nesuficienței marturilor; acă ar fi dă manteau procedurei ilegale, observate pre cont'a drepturilor libertății cetățienesci și constituționale.

** (Auditu-atu voi nepotii marelui Dragosiu? că) Iosifu Mán fîșpanul român d'in Maramuresiu a inventat unu ce, ce neci chiaru Pis'ta „Gurei Satului“ n'ar' fi fostu în placut'a puseiune d'alu descoperi în monstrulu numit „lege pentru egal'a (!) indreptățire (!) a naționalităților“, că adeca: mai liberală și mai favorabilă legă pentru naționalități nu se poate afă pre intregulu rotogolu alu pamentului! — La aceste ar' trebu să ridem — deca ne-ar' lasă plansulu.

** (Ludovicu Kossuth) e candidat în cercul de Kasposvár în contr'a lui Paulu Somsich, — ni spune unu telegramu. — Frumose prospete pentru deakisti!

** (Se vorbesce) că maj. sale imperatulu si imperatul voru onora cu presint'a loru preagratiosa capital'a Croaciei.

** (Balulu în folosulu Reuniunei Femeilor Române) d'in Brașovu s'a tenu în $\frac{1}{2}/\frac{1}{4}$ l. c. în redutulu Brasovului.

** (Balulu) Junimei Române de la Universitatea pestana în favorulu tenerilor lipsiti se va tene în 27 l. c. în sal'a stabilimentului (Schiesstädte) I dorim succeseu.

** (Europ'a) suportă adi unu contingentu de 30,000,000,000 de statu. — Frumosa sumusiora!

** (Jonu Sava) judele comunei Sîntereagu (Somkerek în Transilvani'a) primi de la majsa imperatulu decoratiunea crucei de argintu, dreptu recunoștința pentru meritele sale de 19 ani.

Sciri electrice.

Madridu, 16 ian. Alegerile facute în Madridu și provincie au reesită cu prèponderantia în spirelgu guvernului.

Berolinu, 16 ian. În decursulu discutiunilor a supr'a legii financiare Jacobey radică cuvenu în contră bugetului, fiindu-că, pre langa constelațiiile actuali ale politicei interne și externe, desvoltarea libera și unită a Germaniei i se pare a fi neposibila. Vorbitoriul sustine d'in tote poterile acestu punctu de vedere, și ar' face acăstă chiaru și atunci candu ar' fi numai singuru de acăsta parere.

Parisu, 16 ian. Unu decretu imperialu cu datulu 30 decembrie a. tr. aproba declaratiunea suscrisa în San-Petru-polea, care opresce folosirea explozivelor în tempu de resbelu.

Vien'a, 16 ian. „Wien. Abp.“ în favorulu pacii abdică de a reproduce faptele d'in punctu de vedere obiectivu, după-ce „Nordd. Ztg.“ a incetat cu inițiativile. Guvernul simte pre deplinu detorinti'a de a dă deslucirile recerute în modu constituișal.

Vien'a, 16 ian. Adunarea actiunarilor bancei vieneze primi proiectele presintate pentru închiriarea ratiucinilor d'in anulu 1868 precum urmează: Papirele ipotecare cumpărate sunt a se inscrie în activu cu valoare bursaria, avuta în 31 dec., și nu cu pretiulu cumpărărei. Excedintele de 365,000 fl. este a se înregistra în favorulu tarifei castigului, și prin acăstă sub-idiulu de statu de 669,000 fl. se va reduce la 340,000 fl. Dividend'a intrega anuală este 47 fl. 90 cr.; dividend'a de p. r. semestrulu alu doilea e 27 fl. 90 cr. Adunarea primi apoi propunerea, directiunei bancei, prin care directiunea se impotencese, că la casu candu guvernul ar' denegă sumă ce este a se refu pentru anulu 1868, să potă reurge la tote mediuloclele legale pentru validarea drepturilor bancei în privința acăstă.

Parisu, 18 ian. Cuventulu de tronu, prin care imperatulu a deschis adi sesiunea de estu-tempu a camerelor, dice: Mesagiulu, prin care sesiunile se deschidu în toti anii, este spesiunea sinceră a cugulului, care direge conduită domnitorului. Detorinti'a siefului unui statul liberu este a desfasiură în detaliu și sinceru procedură guvernului. Este unu lucru greu a crea unu guvern liberu și tare pre terenul cutieratul revoluției.

In urm'a legilor votate în sesiunea d'in urmă s'a ivită una agitație produsa prin presa și între niri, pre de alta parte națiunea neatșa neci chiar' d'cele mai aprige agitații [asceptă de la constantă] și sustinerea ordenei.

Raporturile comerciali primira unu avantu productivu. Legea armatei contribu la consolidarea încrederei în tiera, nutrindu conscientia, că tiera este în stare a dă facia cu tote eventualitățile. — Puterea armata, pre apa și uscatu, se află în stadiulu pacă contingentulu realu nu intrece pre celu-a alu guvernului precedinti, armarea înse a perfectiunatu. — Arsenalele și magazinile sunt indesate preste trebuinta. Reservistii suntu deprinsi, gard'a mobila și organizează, marină s'a străformatu, fortăretiele suntu în stare buna.

Principalul scopu alu nesuținelor mele este ajunsu; factorii militari ai Franciei suntu la înaltă mea misiunea loru.

In situatiunea acăstă a potem pronuntia sinceră dorință nostra, că să sustinem pacă.

A marturisit acăstă nu este slabitiune, decumva suntem găsi pentru aperarea nedependintici și onorei tierei noastre.

Raportele noastre cîtra poterile străine sunt cele mai amicali.

Revolutiunea spaniola n'a schimbatu în nemici relațiile noastre, și conferintă este unu evenimente mare, importantă carui-a trebue să o apreciuim.

Tote poterile sunt de unu acordu în privința principiilor, cari voru fi apte pentru a mediloce apropierea între Greci'a și Turci'a.

Decum-va contidegera nu va fi conturbata priemica, pre cum am sperantia firma, atunci vomu avea ocazia d'a efectuă in bunătățile intențiunile si a rezolvă cestiunile de economia,

Multiemita percepțiunilor, ce se sporesc d'in tempu în tempu, nu preste multu ni vomu potă sacrifică tote cugetele noastre pentru a usioră sarcinile comuni.

Regularitatea neobservata în sesiunile de maine o detorim armonie și încredere produsă, între noi de votulu universalu.

Mass'a poporului este statornica în credere și simpatia sa.

Sum resolutu a mi-dă sucursulu la tote progresele, temeiurile constituțiunii înse, ascurate prin sufragiul naționalu, voiesc a le sutrage de la origine discutiune.

Parisu, 19 ian. „Public“ spune, că: Tote guvernele fure înșintate precale electrică despre cumpărătura dechiaratiunei primite în conferintă, și multe d'intre ele aprobară conduită reprezentanților săi.

Parisu, 19 ian. „Etendard“ afirma, că cuvenitul imperatului fu aprobatu mai de multe ori cu placere, mai alesu la pasurile, cari accentuara intențiunea pentru a sustine leniscea internă și pacea exterioară. Impresiunea generală este pacinica.

Parisu, 19 ian. După „France“ carteal galbenă va fi la lumina cîtra finea septembriei acesteia.

Constantinopol, 19 ian. Port'a împoternicită prin telegramu pe Djemili (reprezentantele său) pentru a subsemna protocolul conferintei. Se crede, că Greci'a inca luva suscere.

Vien'a, 19 ian. Intemplantu-se că Greci'a să nu respecte concluzile conferintei, poterile reprezentante în acăstă adunare voru păsi cea mai strictă neutralitate. (Fie-le gură de aur! Poporele Crestină d'in Orientu nu poftescu mai multu, decătu numai atâtă. Red.) Reprezentantul Portei au subscrissu dechiaratiunea (poterilor).

Vien'a, 20 ian. „N. fr. Presse“ de adi spune că principalele Alesandru de Hessen sosindu alături la Vien'a, avu întîlnire cu Maiestatea Sa. — Principalele Alesandru, cunstatului tiarului, a convorbuitu și cu Beust și s'a dechiarat într'unu modu lenisitoriu despre politică pacinica a Russiei.

Proprietariu, redactoru respunditoru și editoriu: ALESANDRU ROMANU.